

TOMASZ WÓJTOWICZ*

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, Kraków, Polska

BITWA O PORT LOTNICZY HOSTOMEL. KLUCZOWY MOMENT WOJNY ROSYJSKO – UKRAIŃSKIEJ

BATTLE OF HOSTOMEL AIRPORT. THE KEY MOMENT OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR

ABSTRAKT: Niniejszy artykuł opisuje bitwę o port lotniczy Hostomel w czasie wojny rosyjsko – ukraińskiej 2022 roku. W pracy przedstawiona została rosyjska strategia zdobycia portu lotniczego i stolicy państwa Kijowa, miejsce prowadzenia walk, ukraińskie i rosyjskie jednostki wojskowe oraz przyczyny rosyjskiej porażki. W czasie badań właściwych korzystano z opracowań i artykułów, jakie ukazały się na łamach Defence24, PISM, Daily Mail, Wall Street Journal, Georgian Foundation for Strategic and International Studies, dokumentach U.S. Army War College, U.S. Army Command and General Staff College, Congressional Research Service, Center for Strategic & International Studies. Szczególnie użytecznym źródłem wiedzy były portale zajmujące się białym wywiadem, monitorujące przebieg wojny rosyjsko – ukraińskiej – Oryx, Aberfoyle International Security, czy The Fivecoat Consulting Group oraz strony internetowe i portale społecznościowe ukraińskich instytucji wojskowych – Sztabu Generalnego oraz Głównego Zarządu Wywiadu Ministerstwa Obrony Narodowej. Zdaniem autora bitwa o port lotniczy Hostomel była jednym z najistotniejszych momentów pierwszej fazy wojny rosyjsko – ukraińskiej. Fazy, w której zasadniczym celem Rosji była anihilacja sił zbrojnych Ukrainy, odsunięcie od władzy rządu oraz prezydenta, jak również zajęcie południowej i wschodniej części kraju aż po rzekę Dniepr. Zniszczenie rosyjskich oddziałów kawalerii powietrznej szturmujących port lotniczy uniemożliwiło wykorzystanie go, jako bazy logistycznej i zaopatrywanie wojsk zmechanizowanych rozwijających następnie natarcie na Kijów. Ponadto zwycięstwo pod Hostomelem otwierało pasmo ukraińskich zwycięstw, do jakich doszło później w bitwie o Buczę, Irpień, czy w bitwie pod Browarami.

SŁOWA KLUCZOWE: wojna rosyjsko – ukraińska, port lotniczy Hostomel, Kijów

* dr Tomasz Wójtowicz, Pedagogical University of Krakow, Krakow, Poland

 <https://orcid.org/0000-0001-6468-8973>, Tomasz.wojtowicz2@up.krakow.pl

Copyright (c) 2023 Tomasz Wójtowicz. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

ABSTRACT: This article describes the Battle of Hostomel Airport during the Russo-Ukrainian War in 2022. The work presents the Russian strategy of capturing the airport and the capital city of Kyiv, the place of fighting, Ukrainian and Russian military units, and the reasons for the Russian defeat. During the actual research, reference was made to studies and articles published in *Defence24*, *PISM*, *Daily Mail*, and *Wall Street Journal*, as well as by the Georgian Foundation for Strategic and International Studies, the U.S. Army War College, the U.S. Army Command and General Staff College, the Congressional Research Service, and the Center for Strategic & International Studies. Portals dealing with open-source intelligence, monitoring the course of the Russo-Ukrainian War, including Oryx, Aberfoyle International Security or The Fivecoat Consulting Group, as well as websites and social networking sites of Ukrainian military institutions – the General Staff and the Main Intelligence Directorate of the Ministry of National Defense, constituted particularly useful sources of knowledge. According to the author, the Battle of Hostomel Airport was one of the most important moments of the first phase of the Russo-Ukrainian War, during which Russia's main goals included the annihilation of Ukraine's Armed Forces, the removal of the government and the President from power, as well as the occupation of the southern and eastern parts of the country as far as the Dnieper River. The destruction of the Russian air-assault troops storming the airport made it impossible to use it as a logistic base and to supply the mechanized troops that then developed the attack on Kyiv. In addition, the victory at Hostomel opened the series of Ukrainian victories that took place later in the battles of Bucha, Irpin and Brovary.

KEYWORDS: Russo-Ukrainian war, Hostomel airport, Kyiv

WPROWADZENIE

Wojna rosyjsko – ukraińska 2022 roku jest jednym z największych konfliktów zbrojnych, do jakich doszło po zakończeniu II wojny światowej. Według informacji zebranych przez rząd USA, przed rozpoczęciem inwazji na Ukrainę, Rosja zgromadziła u jej granic od 150 do 190 tys. żołnierzy podzielonych na 120 batalionowych grup taktycznych¹. Na wojnę skierowane zostały niemal wszystkie duże oddziały wojsk lądowych oraz powietrznodesantowe. Z centralnego

¹ Batalionowa grupa taktyczna (BTG) - jest podstawową jednostką manewrową wykorzystywaną przez wojska lądowe Federacji Rosyjskiej. W siłach zbrojnych NATO ugrupowanie to określane jest jako Task Force. Typowa BTG składa się z jednej kompanii czołgów, trzech kompanii piechoty, jednej kompanii pocisków przeciwpancernych, jednej kompanii inżynieryjnej, dwóch baterii artylerii polowej i jednej baterii rakiet przeciwpancernych. Każda BTG składa się z około 600 żołnierzy. Szacuje się, że w sierpniu 2021 roku Rosja posiadała ponad 170 BTG. Na wyposażeniu BTG znajduje się 10 czołgów T-72, 33 bojowe wozy piechoty, 4 systemy przeciwpancernych pocisków kierowanych Szturm, 2 pojazdy inżynieryjne BAT-2, dwa pojazdy inżynieryjne IMR-2, 6 holowanych haubic armat polowych Msta-B, 6 samobieżnych wieloprowadnicowych wyrzutni rakietowych 122-mm Grad, 6 samobieżnych przeciwlotniczych zestawów artyleryjsko – rakietowych Pancyr S-1 oraz 7 pływających transporterów opancerzonych MT-LB ACRV. Więcej informacji: *Invasion of Ukraine, D+15, SITREP (#200)*, <https://www.thefivecoatconsultinggroup.com/the-coronavirus-crisis/ukraine-context-d15> (dostęp: 31.08.2022).

dowództwa operacyjnego na Białoruś przesunięte zostały elementy 41. i 2. Armii. Z zachodniego dowództwa operacyjnego w kierunku wschodniej granicy z Ukrainą przesunięte zostały elementy 1. Armii Pancernej Gwardii i 6. Armii. Z południowego dowództwa operacyjnego na okupowany Krym i południowo – wschodnią granicę Ukrainy skierowane zostały oddziały 49. i 58 Armii. Z kolei ze wschodniego dowództwa operacyjnego na Białoruś przesunięte zostały elementy 35., 36., 29. i 5. Armii².

Jak podkreślił gen. maj. Robert H. Scales – weteran wojny w Wietnamie, były komendant U.S. Army War College, najpewniejszym sposobem na zyskanie przewagi czasu nad przeciwnikiem jest szybkie dotarcie na pole bitwy oraz posiadanie przewagi ogniowej. Wprowadzenie sił manewrowych na obszarze zajmowany przez przeciwnika powinno doprowadzić do dezintegracji jego oddziałów i załamania się woli oporu³. Jest mało prawdopodobne, że gen. Sergiej Szojgu, gen. Walerij Gierasimow, gen. Aleksandr Dwornikow lub inni rosyjscy stratedzy wojskowi przygotowując plan „specjalnej operacji” mieli na uwadze słowa amerykańskiego oficera. Wszystko wskazuje jednak na to, że podobnie pojmowali sposób uzyskania przewagi. W czasie wojny z Ukrainą miała ona polegać na głębokich rajdach zgrupowań pancerno – zmechanizowanych, wykorzystaniu artylerii oraz kawalerii powietrznej, której zadaniem było zajęcie kluczowych portów lotniczych. Jednym z nich był port lotniczy Hostomel.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie bitwy o port lotniczy Hostomel. Pomimo, iż miała ona miejsce pierwszego dnia wojny rosyjsko – ukraińskiej, do dzisiaj bardzo trudno jest precyzyjnie odtworzyć przebieg walk. Poszczególne źródła często podają odmienne informacje odnoszące się do jednostek biorących udział w bitwie, ich rozmieszczeniu, czy ilości. Na wstępnym etapie badań autor postawił główne pytanie badawcze oraz kilka pytań szczegółowych. Główne pytanie badawcze sformułowano w następujący sposób: jak przebiegały walki o port lotniczy Hostomel? Nakreślił również pytania szczegółowe: jaka była rosyjska strategia zdobycia portu lotniczego i stolicy państwa Kijowa? Jakie oddziały wojskowe brały udział w walkach? Co było przyczyną rosyjskiej porażki? W trakcie badań właściwych wykorzystano metodę analizy przyczynowo – skutkowej, metodę badania dokumentów,

² *Russia's War in Ukraine: Military and Intelligence Aspects*, Congressional Research Service, <https://sgp.fas.org/crs/row/R47068.pdf> (dostęp: 25.08.2022).

³ J. S. Raub, *The Decline of Air Assault Operations*, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD1022206.pdf> (dostęp: 25.08.2022).

metodę monograficzną oraz metodę krytycznej analizy dokumentów. Posłużono się również rozumowaniem dedukcyjnym. Całość pracy składa się ze wstępu, czterech części merytorycznych i zakończenia. Pierwsza poświęcona została rosyjskim planom zdobycia Kijowa. Druga opisuje miejsce prowadzenia walk – port lotniczy Hostomel. Trzecia przedstawia ukraińskie i rosyjskie oddziały wojskowe wykorzystane w czasie bitwy. Czwarta natomiast charakteryzuje jej przebieg.

ROSYJSKI PLAN ZDOBYCIA KIJOWA

Rosyjski plan inwazji zakładał zaatakowanie Kijowa z czterech stron. Dwóch z kierunku północnego, jednego z kierunku zachodniego oraz jednego z kierunku wschodniego. Natarcie od północy miało przebiegać po obu stronach Dniepru. Na linii Dymer – Wyszogród oraz Desna – Novosilky. Od strony wschodniej wojska rosyjskie miały atakować wzdłuż trasy M01 na linii Czernichów – Browary. Z kolei od strony zachodniej natarcie miało się rozwijać od portu lotniczego Hostomel, po jego wcześniejszym zdobyciu. Rosyjskie dowództwo zakładało opanowanie portu przez jednostki kawalerii powietrznej już pierwszego dnia „specjalnej operacji”, a następnie przygotowanie go do przyjęcia samolotów transportowych Il-76, które miały przewozić ciężki sprzęt i wyposażenie, w tym broń pancerną, artylerię, amunicję i inne materiały konieczne do kontynuowania walki o Kijów⁴. Kluczową rolę odegrać miały wojska desantowo – szturmowe oraz wojska zmechanizowane zgromadzone na Białorusi. Według szacunków amerykańskich przed wybuchem wojny Rosja dysponowała w tym miejscu 30 – 35 tys. żołnierzy przegrupowanych z centralnej i wschodniej części państwa⁵. Największym związkiem operacyjnym była 35. Armia określana również jako 35. Armia Połączonych Sił (Combined Arms Army), której garnizony na co dzień znajdują się w Obwodzie Amurskim.

Zdaniem ekspertów Georgian Foundation for Strategic and International Studies, na Białoruś przerzucone zostały następujące elementy 35. CAA: 38. Brygada Zmechanizowana, 64. Brygada Zmechanizowana, 107. Brygada Rakietowa, 165. Brygada Artylerii oraz 69. Brygada Ochrony Granic. Obok 35. CAA Rosjanie dysponowali na Białorusi oddziałami 36. Armii Połączonych Sił z Republiki Buriacji (37. Brygada Zmechanizowana, 5. Brygada Pancerna, 103.

⁴ A. McGregor, *Russian Airborne Disaster at Hostomel Airport*, <https://www.aberfoylesecurity.com/?p=4812> (dostęp: 22.08.2022).

⁵ Według niektórych analiz rosyjskie siły zgromadzone na Białorusi mogły liczyć nawet do 50 tys. żołnierzy. Źródło: S. Jones, J. Bermudez Jr., P. Wasielewski, *Russia's Losing Hand in Ukraine*, <https://www.csis.org/analysis/russias-losing-hand-ukraine> (dostęp: 5.09.2022).

Brygada Rakietowa), 29. Armii z Kraju Zabajkalskiego (36. Brygada Zmechanizowana, 200 Brygada Artylerii) oraz 5. Armii Połączonych Sił z Kraju Nadmorskiego (57. Brygada Zmechanizowana, 114. Regiment Zmechanizowany, 394. Regiment Zmechanizowany). Ponadto siły zgromadzone na Białorusi wspierane miały być przez 155. Brygadę Piechoty Morskiej, 45. Brygadę Sił Specjalnych, 11. Brygadę Desantowo – Szturmową, 31. Brygadę Desantowo – Szturmową oraz elementy 98. Dywizji Powietrznodesantowej⁶.

Rozmieszczenie wojsk rosyjskich na Białorusi przypominało sytuację z marca 1939 roku, kiedy w wyniku zajęcia Czechosłowacji przez III Rzeszę Niemiecką, Polska zmuszona była przygotować się do odparcia agresji także od strony południowego sąsiada⁷. Wojska rosyjskie obecne były na terytorium Białorusi od początku 2022 roku, w związku ćwiczeniami wojskowymi *Sojuznicze Zdecydowanie*, których aktywna faza przypadła na 10-20 lutego. Scenariusz działań zbliżony był to przebiegu ćwiczeń Zapad z 2021 roku, tzn. zakładał wsparcie przez wojska rosyjskie Białorusi zaatakowanej przez fikcyjne państwa Niaris, Pomoria i Kłopija (Polska, Litwa, Łotwa). Wyjątkiem było pojawienie się państwa Dnieprowii będącej odpowiednikiem Ukrainy, traktowanej w czasie ćwiczeń jako kraj w pełni zależny od NATO. Szczególna uwaga położona została na prowadzenie wspólnych działań rozpoznawczych, obronę przeciwlotniczą, obronę manewrową, przerzut sił i ich przegrupowanie przez kontruderzeniem⁸. Pytaniem, jakie często stawiali sobie obserwatorzy rosyjskich przygotowań do wojny dotyczyło wykorzystania grup hakerskich, specjalizujących się w prowadzeniu operacji informacyjnych, dezinformacyjnych, cyberatakach oraz cyberszpiegostwie. Sprawcami ataków mogły być grupy powiązane z rosyjskimi i białoruskimi służbami wywiadowczymi, takie jak: Turla, APT28, UNC530, UNC1151, czy UNC806. Do pierwszych incydentów doszło już 14 stycznia, kiedy hakerzy zhakowali stronę internetową Ministerstwa Spraw Zagranicznych Ukrainy, na której pojawił się komunikat „Bój się i oczekuj najgorszego”⁹.

⁶ *Rondeli Russian Military Digest: Issue 118, 24 January - 30 January 2022*, <https://gfsis.org/ge/russian-monitor/view/3121> (dostęp: 31.08.2022).

⁷ S. G. Jones, J. S. Bermudez Jr., P. G. Wasielewski, *Russia's Gamble in Ukraine*, <https://www.csis.org/analysis/russias-gamble-ukraine> (dostęp: 30.08.2022).

⁸ A. M. Dyrner, *Przed atakiem – rosyjsko – białoruskie ćwiczenia Sojuznicze Zdecydowanie*, <https://www.pism.pl/publikacje/przed-atakiem-rosyjsko-bialoruskie-cwiczenia-sojuznicze-zdecydowanie> (dostęp: 30.08.2022).

⁹ J. Ross, *Massive Cyberattack Warns Ukrainians: 'Be Afraid and Expect the Worst'*, 14 stycznia 2022, <https://www.thedailybeast.com/ukraine-cyberattack-warns-nation-to-be-afraid-and-expect-the-worst> (dostęp: 20.08.2022).

Strategia wojskowa, jaką zamierzał zastosować Kreml na Ukrainie w niewielkim stopniu opierała się na tzw. koncepcji wojny nowej generacji prowadzonej w czasie zajęcia Krymu i wojny w Donbasie. Koncepcji zakładającej przewagę niemilitarnych środków prowadzenia walki nad środkami wojskowymi, dominację psychologii, wojny informacyjnej oraz dążenie do demoralizacji społeczeństwa przeciwnika. Strategia zastosowana 24 lutego 2022 roku przypominała natomiast radziecką doktrynę wojenną lat osiemdziesiątych XX wieku oraz koncepcję operacyjnych grup manewrowych (OMG) – ugrupowania wojsk na szczeblu operacyjnym, przeznaczonym i przygotowanym do przełamania linii obronnych przeciwnika. Istotnym elementem OMG obok dywizji pancernych i zmechanizowanych były brygady powietrzno – szturmowe, które miały wyprzedzać uderzenia oddziałów lądowych zdobywając kluczowe obiekty infrastruktury wroga¹⁰. Była to również strategia anihilacji – całkowitego zniszczenia sił zbrojnych przeciwnika, rozpadu struktur państwa i siłowego podporządkowania sobie Ukrainy.

Rosyjskie plany inwazji znany były stronie ukraińskiej. Stany Zjednoczone konsekwentnie obserwowały koncentracji wojsk rosyjskich u granic Ukrainy, spodziewając się inwazji. 9 stycznia 2022 roku zastępca sekretarza stanu Wendy Sherman spotkała się w Genewie z wiceministrem spraw zagranicznych Federacji Rosyjskiej Siergiejem Riabkowem. W spotkaniu brał również udział dyrektor Połączonego Sztabu (Director of the Joint Staff) gen. por. James Mingus, który miał przekonywać stronę rosyjską o wyzwaniach związanych z okupacją Ukrainy oraz nawoływać do porzucenia planów ataku. Nie przyniosły one jednak rezultatu. W połowie stycznia sekretną podróż do Kijowa odbył dyrektor Centralnej Agencji Wywiadowczej (CIA) William Burns. Na spotkaniu z prezydentem Zeleńskim przekazał szczegóły rosyjskich planów, podkreślając, że zasadniczym celem operacji będzie zdobycie Kijowa. Wskazał również na lotnisko Hostomel, które ma być zdobyte w pierwszych dniach wojny, a następnie wykorzystane do dalszych ataków na stolicę państwa¹¹.

Plany ataku opisane zostały także przez amerykańskie think tanki. W styczniu 2022 roku Center for Strategic & International Studies opublikował artykuł, w którym wskazane zostały kierunki i cele rosyjskiego natarcia, jak się później okazało bardzo zbieżne z rzeczywistością.

¹⁰ H. S. Heath, *The Soviet Air Assault Brigade: Vertical Dimension of the Operational Maneuver Group*, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA207314.pdf> (dostęp: 26.08.2022).

¹¹ M. R. Gordon, B. Pancevski, N. Bisserbe, M. Walker, *Vladimir Putin's 20-Year March to War in Ukraine – and How the West Mishandle It*, <https://www.wsj.com/articles/vladimir-putins-20-year-march-to-war-in-ukraineand-how-the-west-mishandled-it-11648826461> (dostęp: 24.08.2022).

Zdaniem analityków Kreml zaplanował natarcia w dziewięciu kierunkach. Czterech na Kijów, z Biełgorodu na Charków, a następnie na Krasnohrad, z okolic Doniecka w kierunku na miasta Dniepr i Zaporozże, z Rostowa nad Donem na Mariupol, a następnie Melitopol oraz z okupowanego Krymu w kierunku zachodnim na Chersoń i wschodnim na Melitopol i Mariupol. Zasadniczym celem Rosjan miało być zdobycie stolicy Ukrainy, odsunięcie od władzy rządu i prezydenta oraz osiągnięcie przez ich wojska linii Dniepru, co oznaczałoby opanowanie całej wschodniej części kraju. Przypuszcza się, iż w sytuacji powodzenia pierwszej fazy „specjalnej operacji wojskowej”, jej druga część miała polegać na natarciach z Kijowa w kierunku Żytomierza i Korostenia, z Dniepru na Kropywnycki i Umań oraz z Chersonia na Odessę i Winnicę. Wojnę miała zakończyć trzecia faza operacji, w czasie której rosyjska ofensywa ruszyłaby z linii Żytomierz – Winnica na zachodnią część Ukrainy. Atakowane miały być miasta Sarny, Kowel, Równe, Lwów, Chmielnicki, Tarnopol i Użgorod¹².

MIJSCA BITWY – PORT LOTNICZY HOSTOMEL

Port lotniczy Hostomel (znany również jako lotnisko Gostomel lub lotnisko Antonowa) położony jest na północny – zachód od stolicy państwa. To jedno z trzech międzynarodowych lotnisk znajdujących się na terenie obwodu kijowskiego, obok Portu Lotniczego Kijów – Boryspol i Kijów – Żulany. Od południa lotnisko otacza międzynarodowa trasa M07 (E373) łącząca zachodnią granicę państwa z Kijowem. Od północny droga T1011, która łączy się następnie z M07. Na wschód od lotniska przepływa z kolei rzeka Irpień, wzdłuż której w latach trzydziestych XX wieku wybudowana została linia obrony składająca się z umocnień stałych, polowych oraz przeszkód inżynierskich, mająca chronić zachodnią granicę ZSRR. Lotnisko jest zatem miejsce bardzo dobrze skomunikowanym ze stolicą, z kierunku której bardzo szybko mogła nadejść pomoc wojskowa. Ponadto zarówno po zachodniej, jak również po wschodniej stronie lotniska znajdują tereny zalesione, doskonale nadające się do ukrycia wyrzutni obrony przeciwlotniczej i oddziałów zmechanizowanych. Obiekt został wybudowany w 1959 roku i był wykorzystywany do celów militarnych. Od 1989 roku jako część kompleksu lotniczego „Antonowa” stało się lotniskiem typu cargo. W czasach Związku Radzieckiego w miejscu tym budowano superciężkie samoloty wojskowe An-123 „Ruslan” oraz An-225 „Mrija”. Oznacza to, że pas startowy lotniska może przyjąć maszyny o dowolnej wielkości. W przeciwieństwie do portu lotniczego Kijów –

¹² S. G. Jones, J. S. Bermudez Jr., P. G. Wasielewski, op. cit., <https://www.csis.org/analysis/russias-gamble-ukraine> (dostęp: 30.08.2022).

Boryspol, Hostomel znajduje się po prawej stronie Dniepru. Po tej samej stronie rzeki w stolicy państwa znajdują się siedziby najważniejszych instytucji państwowych, m.in.: Biuro Prezydenta Ukrainy, Najwyższa Rada Ukrainy, czy Ministerstwo Obrony Narodowej. Gdyby Rosjanom udało się opanować port, ich wojska nie musiałyby następnie zdobywać mostów, ani forsować Dniepru, żeby zdobyć Kijów.¹³

SIŁY ROSYJSKIE I UKRAIŃSKIE

Zdobycie lotniska rosyjskie dowództwo powierzyło przede wszystkim jednostkom desantowo-szturmowym (kawalerii powietrznej). Wojska powietrznodesantowe i desantowo – szturmowe odgrywają kluczową rolę w rosyjskiej (radzieckiej) myśli wojskowej od lat osiemdziesiątych XX wieku. Wówczas dowództwo wojskowe ZSRR zaczęło koncentrować się przede wszystkim na przygotowaniu do wojny konwencjonalnej z NATO, traktując uderzenia nuklearne jako ewentualne uzupełnienie rajdów pancerno – zmechanizowanych. Skutkiem tego był duży nacisk na rozwój wyposażenia, rozbudowę struktur i szkolenie tego rodzaju wojsk. W czasie interwencji w Afganistanie formacje desantowo – szturmowe brały udział w ofensywie w dolinie Pandższiru w 1982 i 1984 roku oraz tworzyły pozycje blokujące na strategicznej przełęczy Anjuman¹⁴. W czasie II wojny w Czeczenii w 2000 roku, 6. kompania 104. gwardyjskiego desantowo – szturmowego pułku 76. gwardyjskiej dywizji desantowo – szturmowej wzięła udział w bitwie o wzgórze 776, w czasie której zginęło 84 z 90 żołnierzy. Do dzisiaj wydarzenie to określane jest mianem „kaukaskich Termopil” i uroczyscie upamiętniane z udziałem najwyższych władz państwowych¹⁵.

Do ataku na lotnisko Hostomel 24 lutego 2022 roku wykorzystana została 11. Samodzielna Gwardyjska Brygada Desantowo - Szturmowa oraz 31. Samodzielna Gwardyjska Brygada Desantowo - Szturmowa. Podobnie jak w siłach zbrojnych państw zachodnich wojska powietrznodesantowe (Vozdushno-Desantnye Voyska—WDW) w Rosji składają się z jednostek powietrznodesantowych (airborne) i desantowo-szturmowych (air-assault). Pierwsze z nich przeznaczone są do wykonywania desantu w powietrzu. Żołnierze zrzucają się na

¹³ С. ВАЛЬЧЕНКО, *Эксперт объяснил значение киевского аэродрома Гостомель для спецоперации*, <https://www.mk.ru/politics/2022/02/25/ekspert-obyasnil-znachenie-kievskogo-aerodroma-gostomel-dlya-specoperacii.html> (dostęp: 22.08.2022).

¹⁴ H. S. Heath, op. cit., <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA207314.pdf> (dostęp: 26.08.2022).

¹⁵ M. Dura, *Rosjanie przypomnieli o bitwie w Czeczenii. W tle Krym*, <https://defence24.pl/rosjanie-przypominaja-o-bitwie-w-czeczenii-w-tle-krym> (dostęp: 26.08.2022).

spadochronach, a następnie podejmują walkę na ziemi. Kawaleria powietrzna z kolei przemieszcza się z reguły na helikopterach. Wykorzystywana jest do przejścia kontroli nad kluczowymi obiektami, takimi jak: lotniska, bazy wojskowe, przełęcze górskie, węzły drogowe, przeprawy przez rzekę, radary i stanowiska obrony przeciwlotniczej, wyrzutnie pocisków balistycznych, siedziby władz państwowych lub inne istotne miejsca położone wzdłuż natarcia głównych sił.

Żołnierze kawalerii odbywają szkolenie zbliżone do regularnego szkolenia piechoty, poszerzone o zjazdy na linie i transport powietrzny. Współczesne rosyjskie WDW składają się z dwóch dywizji powietrznodesantowych (98. i 106. Gwardyjska Dywizja Powietrznodesantowa), dwóch dywizji desantowo-szturmowych (7. i 76. Gwardyjska Dywizja Desantowo-Szturmowa), czterech samodzielnych brygad desantowo-szturmowych (11., 31., 56. i 83. Gwardyjska Brygada Desantowo-Szturmowa) oraz pozostałych jednostek (45. Brygada Specnazu i 30. Brygada Łączności)¹⁶. Szacuje się, że łącznie liczą one około 52 tys. żołnierzy. Nie ma jasności, jaką strukturę posiadają brygady powietrzno-szturmowe. Przypuszcza się, że większość składa się z czterech batalionów: dwóch powietrznodesantowych i dwóch desantowo-szturmowych. W przypadku 11. Samodzielnej Gwardyjskiej Brygady Desantowo-Szturmowej struktura przedstawia się w następujący sposób: dowództwo brygady, 1 batalion powietrznodesantowy, 2 bataliony desantowo-szturmowe, batalion artylerii haubic (122mm D-30), bateria artylerii przeciwlotniczej, bateria wyrzutni przeciwpancernych, batalion rozpoznawczy, kompania specjalnego przeznaczenia, kompania snajperów, kompania kontrolna, kompania inżynieryjna, kompania wsparcia lądowania, pluton ochrony przed bronią masowego rażenia, kompania remontowa, kompania wsparcia materiałowego, kompania medyczna, pluton komendanta oraz kompania czołgów¹⁷. W ciągu ostatnich kilku lat wojska powietrznodesantowe doświadczyły niezwykłego rozwoju, polegającego na dodaniu do struktur nowych jednostek wojskowych oraz wprowadzeniu szerokiej gamy nowego sprzętu. Pod koniec 2020 roku liczba żołnierzy kontraktowych w WDW miała wzrosnąć do 80% stanu osobowego. W latach 2012-2017 wolumen nowego sprzętu wzrósł trzy i pół razy. Pod koniec 2018 roku 63% wszystkich

¹⁶ J. Elfving, *An Assessment of the Russian Airborne Troops and Their Role on Tomorrow's Battlefield*, <https://indianstrategicknowledgeonline.com/web/Jorgen-Russian-Airborne-Troops.pdf> (dostęp: 24.08.2022).

¹⁷ *Войсковая часть 32364, 11-я отдельная гвардейская десантно-штурмовая бригада*, <https://army-today.ru/vch/32364> (dostęp: 24.08.2022).

jednostek sprzętu skategoryzowano jako „nowoczesny”. W 2020 roku wskaźnik ten wzrósł już do 72%¹⁸.

W przeciwieństwie do sił rosyjskich, problematyczne jest precyzyjne wskazanie jednostek ukraińskich, które brały udział w bitwie o port lotniczy Hostomel oraz bitwie o Kijów. Według różnych danych w okolicach stolicy państwa w dniu wybuchu wojny znajdowało się 4-5 brygad. Mogły być to: 72. Brygada Zmechanizowana, 30. Brygada Zmechanizowana (?), 112. Brygada Obrony Terytorialnej, 114. Brygada Obrony Terytorialnej, 4. Lekka Brygada Szybkiego Reagowania Gwardii Narodowej oraz siły specjalne. Sformowana w 2015 roku 4. Lekka Brygada, była rewolucyjnym projektem Sił Zbrojnych Ukrainy. Intencją MSW było stworzenie oddziału wojskowego mającego formę wzmocnionej brygady lekkiej piechoty, zdolnej do szybkiej reakcji, wyposażonej w czołgi, artylerię, drony, jednostki wywiadu, łączności i logistyki, bezpośrednio podporządkowanej dowództwu Gwardii Narodowej. Od samego początku brygada powstawała według wzorców natowskich. Sztab każdego batalionu posiadał zwiększoną ilość oficerów przyporządkowanych do zadań według norm: S1 – personel, S2 – wywiad, S3 – logistyka, S4 – łączność, S6 – łączność. Szkoleniem zajmowali się żołnierze Gwardii Narodowej USA i Sił Obrony Izraela. Utworzono korpus sierżantów brygady, na barkach których spoczęła praca o charakterze wychowawczo – motywacyjnym. Nowy system doboru kadr premiował patriotyzm, motywację, uczciwość, umiejętność pracy w zespole, czy wytrzymałość. Dowództwo jednostki natomiast dobierane było według kryteriów takich jak: szacunek do żołnierzy, doświadczenia w ramach Operacji antyterrorystycznej (ATO), udział w szkoleniach organizowanych przez NATO, znajomość języka angielskiego oraz akceptacja warunków służby podobnych do szeregowych i sierżantów¹⁹. Kluczową rolę w trakcie walk o Kijów odegrała kolejna jednostka ukraińskiego wojska – 72. Brygada Zmechanizowana. Jej bataliony rozlokowane zostały w samej stolicy i jej okolicach po obu stronach Dniepru. Miały blokować agresora na kierunku północno – zachodnim w rejonie dzielnicy Obołoń, a na kierunku północno – wschodnim w rejonie miejscowości Browary. Brygada składała się z trzech batalionów zmechanizowanych, batalionu piechoty zmotoryzowanej, batalionu czołgów, brygadowej grupy artylerii i innych pododdziałów. Łącznie posiadała 40 czołgów, 70 wyrzutni rakietowych i haubic oraz około 100

¹⁸ J. Elfving, op. cit., <https://indianstrategicknowledgeonline.com/web/Jorgen-Russian-Airborne-Troops.pdf> (dostęp: 25.08.2022).

¹⁹ Y. Butusov, *Rapid mobility brigade of National Guard of Ukraine: from creation to the Colors*, https://censor.net/en/resonance/391418/rapid_mobility_brigade_of_national_guard_of_ukraine_from_creation_to_the_colors (dostęp: 22.08.2022).

transporterów opancerzonych i bojowych wozów piechoty²⁰. Obserwatorzy przebiegu walk w okolicach portu lotniczego Hostomel podkreślają także obecność sił specjalnych. Nie ma jednak powszechnej zgodności, które dokładnie jednostki walczyły w tym miejscu. Ukraińskie Dowództwo Operacji Specjalnych powołane zostało do życia w grudniu 2015 roku. Do wybuchu wojny składało się z czterech pułków wojsk lądowych, trzech pułków marynarki wojennej oraz dwóch ośrodków szkoleniowych. Łącznie liczyło 4000 żołnierzy, w tym w 2000 operatorów sił specjalnych. Pułki 3. i 8. stacjonowały na co dzień w miastach Kropiwnicki i Chmielnicki. Ich zadaniem było podejmowanie działań bezpośrednich i specjalnych misji rozpoznawczych. Każdy z pułków liczył 300 osób i podzielony był na kompanie i plutony. Wyposażone były w wyrzutnie pocisków przeciwpancernych NLAW, Javelin, AT-4, RPG-26, samochody AM General High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicles (HMMWV), karabiny maszynowe DShKM kal. 12,7 mm, automatyczne granatniki z amunicją przeciwpancerną i moździerz kal. 120 mm²¹. Według informacji przedstawionych przez Główny Zarząd Wywiadu Ministerstwa Obrony Ukrainy, w walkach o port lotniczy i miasto Hostomel brali udział żołnierze 3. pułku sił specjalnych oraz żołnierze 10. Samodzielnej Jednostki Sił Specjalnych podporządkowanej wywiadowi wojskowemu²².

PRZEBIEG BITWY

Atak na lotnisko rozpoczął się około 7.00 czasu lokalnego, kiedy pierwsze pociski raketowe uderzyły w zabudowania w okolicach Hostomelu i portu lotniczego. Precyzja, z jaką część z nich eksplodowała w miejscu wyrzutni obrony przeciwlotniczej (OPL), wskazuje, że Rosjanie znali rozmieszczenia ukraińskich oddziałów. W tym samym czasie około 30 rosyjskich helikopterów szturmowych Ka-52 „Aligator” wkroczyło w przestrzeń powietrzną Ukrainy. Maszyny z charakterystycznymi podwójnymi wirnikami wyposażone są w sześć pylonów (belek podskrzydłowych), na których znajduje się szereg pocisków przeciwlotniczych i przeciwpancernych. Na skrajnych belkach przenoszone są podwójne wyrzutnie pocisków przeciwlotniczych Igła (9K39 Igła-B , 9K342 Igła-C lub Igła-W). Na środkowych pylonach

²⁰ M. Gawęda, *Obronić stolicę Ukrainy. 72 Brygada Zmechanizowana w bitwie o Kijów*, <https://defence24.pl/obronic-stolice-72-brygada-zmechanizowana-w-obronie-kijowa> (dostęp: 31.08.2022).

²¹ A. White, *Ukraine conflict: Ukrainian special operations forces in focus*, <https://www.janes.com/defence-news/news-detail/ukraine-conflict-ukrainian-special-operations-forces-in-focus> (dostęp: 1.09.2022).

²² Головне управління розвідки Міністерства оборони України, <https://www.facebook.com/DefenceIntelligenceofUkraine/posts/263905492587545> (dostęp: 1.09.2022).

przenoszone są przeciwpancerne pociski kierowane. Helikoptery mogą być wyposażone łącznie w dwanaście naprowadzanych w wiązkę lasera pocisków 9K120 ATAK o zasięgu 6 km lub 9K121 Wichr-M o zasięgu 10 km. Na przykadłubowych i środkowych pylonach przenoszone są zbiorniki paliwa, bomby, zasobniki artyleryjskie bądź niekierowane rakiety kalibru 122 mm i 80 mm. Ponadto w skład ich uzbrojenia wchodzi automatyczne działko 2A42 kalibru 30 mm z zapasem 460 naboji, które znajduje się po prawej stronie maszyny²³. Ka-52 wystartowały z portu lotniczego Homel na Białorusi. Następnie przemieszczały się na południe wzdłuż linii rzeki Dniepr lecąc nisko aby uniknąć wykrycia przez radary. W okolicach Wyszogrodu dostały się pod ostrzał z broni maszynowej i przenośnych pocisków ziemia – powietrzne, prawdopodobnie pocisków produkcji radzieckiej Strzała, Igła, polskich Piorunów lub amerykańskich Stingerów, dostarczonych siłom zbrojnych Ukrainy przed wybuchem wojny. Świadomi zagrożenia piloci wystrzelili dziesiątki flar, licząc na to, że przyciągną one „uwagę” rakiet swoją sygnaturą ciepłą i pomogą chronić helikopter. Nie uchroniło to jednak wojsk rosyjskich przed poniesieniem pierwszych strat. Co najmniej jednej z Aligatorów został trafiony i strącony do wody, inny uszkodzony i zmuszony do awaryjnego lądowania²⁴.

Ka-52 zbliżyły się następnie do portu lotniczego Hostomel i otworzyły ogień do stanowisk obrony przeciwlotniczej z 30-milimetrowych działek oraz pocisków kierowanych. Do „Aligatorów” wkrótce dołączyły również samoloty szturmowe Su-25. Atak trwał ponad trzy godziny. Jak wspomina obecny wówczas na lotnisku dowódca niewielkiego oddziału Gwardii Narodowej (prawdopodobnie wchodzącej w skład 4. Brygady) 36-letni porucznik Andrij Kulish, żołnierze na początku schronili się w budynkach znajdujących się na terenie lotniska. Następnie odpowiedzieli ogniem z broni, do jakiej mieli dostęp: dział przeciwlotniczych 23 mm, broni maszynowej i przenośnych przeciwlotniczych zestawów raketowych (MANPADS – man – portable air – defense system). Zdaniem obrońców udało im się wówczas zestrzelić trzy maszyny i zmusić do awaryjnego lądowania dwie kolejne²⁵. Kompania przed rozpoczęciem wojny wsparta została plutonem przeciwlotniczym z brygadowego dywizjonu obrony OPL.

²³ J. Sabak, *Rosyjskie śmigłowce szturmowe. Cz. 3: Ka-52b Aligator [ANALIZA]*, <https://defence24.pl/przemysl/rosyjskie-smiglowce-szturmowe-cz-3-ka-52-aligator-analiza> (dostęp: 23.08.2022).

²⁴ S. Roblin, *Pictures: In Battle For Hostomel, Ukraine Drove Back Russia's Attack Helicopters And Elite Paratroopers*, <https://www.19fortyfive.com/2022/02/pictures-in-battle-for-hostomel-ukraine-drove-back-russias-attack-helicopters-and-elite-paratroopers/> (dostęp: 23.08.2022).

²⁵ J. Marson, *Putin Thought Ukraine Would Fall Quickly. An Airport Battle Proved Him Wrong*, <https://www.wsj.com/articles/putin-thought-ukraine-would-fall-quickly-an-airport-battle-proved-him-wrong-11646343121> (dostęp: 23.08.2022).

Stanowiska ogniowe znajdowały się m.in. w zakrzaczonym polu wokół pasa startowego. Z uwagi na rosnącą przewagę ognia przeciwnika i kończącą się amunicją, kompania została wycofana z terenu lotniska, lecz nie zaprzestała walki i kontynuowała ostrzał pasa startowego z bezpiecznej odległości²⁶.

Po zakończeniu ostrzału przez Ka-52, nad lotniskiem pojawiła się fala 18 helikopterów transportowych Mi-8 z oddziałami 200-300 żołnierzy kawalerii powietrznej i sił specjalnych na pokładzie²⁷. Żołnierze rozproszyli się, a następnie zajęli się zabezpieczeniem pasa startowego oraz przeszukaniem okolicznych budynków. Ich wyposażenie składało się jedynie z broni osobistej, granatników przeciwpancernych, lekkich miotaczy ognia, min, moździerzy i dronów DJI Mavic-2²⁸. Był to krytyczny moment bitwy o lotnisko. Wówczas wszystko wskazywało na to, że wojskom rosyjskim uda się utrzymać to strategiczne miejsce, a na pasie startowym wkrótce pojawią się samoloty transportowe Il-76. Do walki wkroczył jednak 3. Pułk Specjalnego Przeznaczenia²⁹. W prowadzonej wymianie ognia od kuli snajpera miał zginąć gen. maj. Andriej Suchowiecki – zastępca dowódcy 41. Armii. Ukraińskich komandosów wkrótce wsparła 4. Brygada Szybkiego Reagowania Gwardii Narodowej, która przystąpiła do kontrnatarcia przy wsparciu samolotów Su-24M, Mig-29 oraz helikopterów Mi-24. Lotnisko zostało otoczone, ostrzeliwane przez artylerię, a następnie przystąpiono do szturm. Doradca Szefa Kancelarii Prezydenta Ukrainy ds. komunikacji strategicznej Ołeksij Arestowycz stwierdził, że port lotniczy został zabezpieczony przez wojska ukraińskie, jednak kilkadziesiąt minut później wycofał komunikat i podkreślił, że walki wciąż trwają. Obecność Rosjan potwierdził reporter CNN Matthew Chance, który przybył pod bramę lotniska i natknął się na żołnierzy rosyjskiej, a nie ukraińskich, których się spodziewał. Pozbawione ciężkiego sprzętu i artylerii rosyjskie jednostki kawalerii powietrznej zmuszone zostały do wycofania się w kierunku okolicznych lasów i osiedla

²⁶ M. Gawęda, *Desant na Hostomel. Anatomia porażki Rosji* [ANALIZA], <https://defence24.pl/sily-zbrojne/desant-na-hostomel-anatomia-porazki-rosji-analiza> (dostęp: 2.09.2022).

²⁷ Niektóre źródła szacują rosyjskie siły na 200 żołnierzy, <https://defence24.pl/sily-zbrojne/desant-na-hostomel-anatomia-porazki-rosji-analiza> (dostęp: 2.09.2022).

²⁸ M. Gawęda, op. cit., <https://defence24.pl/sily-zbrojne/desant-na-hostomel-anatomia-porazki-rosji-analiza> (dostęp: 2.09.2022).

²⁹ Jedną z dwóch głównych jednostek bojowych sił specjalnych Ukrainy przed rozpoczęciem rosyjskiej inwazji (obok 8. Pułku Specjalnego Przeznaczenia). Żołnierze pułku szkoleni byli przez instruktorów NATO w ramach Wspólnej Międzynarodowej Grupy Szkoleniowej Ukraina (Joint Multinational Training Group – Ukraine). Więcej informacji: M. Gawęda, *Ukraina rozwija „specjalsów”*, <https://defence24.pl/sily-zbrojne/ukrainskie-sily-specjalne-doswiadczenia-bojowe-i-standardy-nato> (dostęp: 22.08.2022).

Hostomel³⁰. Wieczorem 24 lutego około 22:00 czasu lokalnego na fanpagu 4. Brygady Szybkiego Reagowania opublikowane zostało zdjęcie żołnierzy trzymających podziurawioną flagę narodową na lotnisku, świętujących w ten sposób zwycięstwo. Pojawił się również oficjalny komunikat dowództwa wojskowego, które poinformowało, że lotnisko zostało odbite. Tego samego dnia Ukraińcy przystąpili do blokowania pasa startowego, aby uniemożliwić lądowanie na nim rosyjskich samolotów. W czasie pierwszego dnia walki o Hostomel, do stolicy państwa udało się przeniknąć rosyjskiemu oddziałowi Specnazu, którego żołnierze przebrani byli w ukraińskie mundury. Kilka porwanych ciężarówek i samobieżnych przeciwlotniczych zestawów rakietowych bliskiego zasięgu 9K35 Striela-10 wjechało do północnej dzielnicy Kijowa Obołoń. Pojazdy te zostały jednak zatrzymane w trakcie wymiany ognia³¹. Odparcie wojsk z lotniska w Hostomelu 24 lutego, nie oznaczało jednak końca bitwy. Od strony Białorusi wyruszyła kolumna wojsk zmechanizowanych i pancernych będąca częścią 35. Armii, która dotarła do Hostomelu 25 lutego po przełamaniu ukraińskich linii w okolicach Czarnobyli. Około godziny 14.00 czasu lokalnego rosyjskie ministerstwo obrony narodowej poinformowało, że ponownie zdobyte zostało lotnisko Antonowa³². Rosjanie rozpoczęli następnie przekształcanie Hostomelu w wysuniętą bazę operacyjną, z której kontynuowane miało być natarcie na Kijów. Na zachód od 35. Armii atakowała 29. Armia, której zadaniem było okrążenie Kijowa od południa i połączenie się z oddziałami 36. Armii nacierającej od północnego – wschodu. 36. Armia została jednak zatrzymana pod Czernichowem przez siły ukraińskie, w tym elitarną 1. Brygadę Pancerną. Częścią sił kontynuowała natarcie w kierunku Kijowa wzdłuż drogi P69. Na początku września doszło do kolejnego krytycznego momentu w czasie bitwy o Kijów. Nacierającym od wschodu jednostkom 2. Gwardyjskiej Armii Pancernej, 6. Armii Połączonych Sił i 41. Armii Połączonych sił udało się przerwać ukraińskie linie obrony. 90. Gwardyjska Dywizja Pancerna (wchodząca w skład 41. CAA) zbliżyła się do stolicy państwa, lecz została pobita w bitwie pod Browarami przez 72. Brygadę Zmechanizowaną.³³

³⁰ A. McGregor, *Russian Airborne Disaster at Hostomel Airport*, <https://www.aberfoylesecurity.com/?p=4812> (dostęp: 22.08.2022).

³¹ *Machine-gun carnage in Kyiv suburb: Two Russian 'saboteurs' are gunned down after Ukrainian military truck and crashing a TANK into a civilian's car*, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10550975/Russian-TANK-crushes-civilian-car-Kyiv-suburb-elderly-driver-miraculously-rescued.html> (dostęp: 24.08.2022).

³² S. Roblin, op. cit., <https://www.19fortyfive.com/2022/02/pictures-in-battle-for-hostomel-ukraine-drove-back-russias-attack-helicopters-and-elite-paratroopers/> (dostęp: 23.08.2022).

³³ *Invasion of Ukraine, D+26, SITREP (#203)*, <https://www.thefivecoatconsultinggroup.com/the-coronavirus-crisis/ukraine-context-d26> (dostęp: 31.08.2022).

W tym samym czasie ofensywa zaczęła słabnąć. Na północny – zachód od Kijowa doszło do powstania 40-milowej kolumny pojazdów, która nie mogła się sprawnie przemieszczać ze względu na braki paliwa. Wojska rosyjskiej chcąc wyrwać się z lotniska Hostomel skierowały natarcia na Buczę, i Irpień. Wpadły jednak w zasadzki, gdzie poniosły znaczne straty osobowe oraz sprzęcie wojskowym. Kolumna wojskowa stała się natomiast łatwym celem, który ostrzeliwany był za pomocą artylerii i dronów. W nocy nękana była przez ukraińskie siły specjalne wyposażone w noktowizory, czego brakowało stronie rosyjskiej. Żołnierze zmuszeni do okopywania się na zboczach dróg, bezsilni wobec ciągłych ostrzałów zaczęli stracić morale. Równocześnie trwał ostrzał samego lotniska Hostomel, gdzie zgromadzone były duże ilości sprzętu wojskowego. 29 marca rosyjskie dowództwo wydało rozkaz wycofania się z obwodu kijowskiego. Uszkodzone pojazdy, których nie można było zabrać ze sobą, był niszczone na miejscu. Jak oświadczył pierwszy zastępca szefa sztabu generalnego gen. płk. Siergieja Rudskoja intencją Rosji nigdy nie było zdobycie Kijowa i innych dużych miast, lecz odwrócenie uwagi od wschodniego i południowego kierunku ataku, gdzie linie ukraińskie zostały przełamane. Od końca marca natomiast wojska rosyjskie miały skoncentrować się na dalszym „wyzwalaniu” Donbasu³⁴. Wszystko wskazuje jednak na to, że był on chaotyczną ucieczką, co pokazują pozostawione nieotwarte paczki żywności, paszporty, karty bankowe oraz przechwycone pojazdy opancerzone. Udokumentowane straty rosyjskie na terenie lotniska obejmowały łącznie: 7 opancerzonych pojazdów bojowych (w tym czołg T-72), 23 bojowe wozy piechoty (w tym BMD-4), 3 transportery opancerzone, 2 jednostki artylerii holowanej, 1 system obrony przeciwlotniczej ZU-23, 1 system walki elektronicznej Rtuć-BM, 6 helikopterów (1 Mi-8, 1 Mi-28, 4 Ka-52 Aligator) oraz 67 samochodów wojskowych³⁵. Zupełnie inny przebieg i rezultat bitwy opisywany jest przez stronę rosyjską. Narracja rosyjska przedstawia żołnierzy WDW jako „dwustu spartan”, którzy po wylądowaniu i zdobyciu lotniska musieli zmierzyć się z dysponującą kilkukrotną przewagą elitarną 4. Brygadą Gwardii Narodowej wspieraną przez zachodnich

³⁴ P. Dickinson, *Russia in retreat: Putin appears to admit defeat in the Battle for Kyiv*, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/russia-in-retreat-putin-appears-to-admit-defeat-in-the-battle-for-kyiv/> (dostęp: 2.09.2022).

³⁵ S. Mitzer, J. Oliemans, *Destination Disaster: Russia's Failure At Hostomel Airport*, <https://www.oryxspioenkop.com/2022/04/destination-disaster-russias-failure-at.html> (dostęp: 24.08.2022).

najemników. Pomimo niewielkich sił, działając w okrążeniu oraz bez ciężkiego sprzętu, żołnierze rosyjscy mieli odeprzeć co najmniej cztery ataku Ukraińców, zadając im ciężkie straty³⁶.

PODSUMOWANIE

Rosyjska porażka w bitwie o port lotniczy Hostomel wynikała z kilku przyczyn. Po pierwsze z braku dominacji w powietrzu. Żołnierze 11. i 31. Samodzielnej Brygady Powietrzno – Szturmowej, którzy wylądowali na lotnisku ostrzeliwani byli nie tylko przez ukraińską artylerię, ale także przez samoloty Su-24M, Mig-29 oraz helikoptery Mi-24. Po drugie niewielkich sił, jakie rosyjskie dowództwo zdecydowało się delegować do tak złożonej operacji. Port lotniczy położony jest ponad 80 km od granicy z Białorusią, w związku z tym jego zajęcie realizowane było na poziomie operacyjnym siłami tylko jednego batalionu. Trzygodzinny atak powietrznych na infrastrukturę lotniska przykuł uwagę wszystkich jednostek ukraińskich stacjonujących w okolicach Kijowa. Wkrótce w miejscu tym zjawily się pododdziały 4. Brygady Szybkiego Reagowania Gwardii Narodowej. Port zajęty został przez nacierające od północy wojska pancerno – zmechanizowane następnego dnia. Do tego czasu jednak pas startowy został zniszczony i nie było możliwe wykorzystanie go do lądowania samolotów Il-76. Po trzecie wreszcie cała operacja opierała się na błędnym założeniu, że opór ze strony ukraińskich obrońców będzie miał charakter symboliczny i po krótkiej wymianie ognia, wycofają się oni lub poddadzą³⁷. Pomimo upływu ponad połowy roku od bitwy o port lotniczy Hostomel, dokładny jej przebieg wciąż nie jest znany. Rozbieżności dotyczą m.in. wielkości rosyjskich sił, które znalazły się na terenie lotniska 24 lutego oraz ich pochodzenia. Niektórzy obserwatorzy szacują je na 300 żołnierzy. Inni na nie więcej niż 200. Według części badaczy fundament atakujących stanowiły elementy 11. i 31. Brygady Kawalerii Powietrznej. Inni wskazują na 45. Brygadę Specnazu. Nie ma także pewności dotyczącej obecności ukraińskich sił specjalnych w porcie lotniczym. W niniejszym artykule przyjmuje się, że siły specjalne przypuściły atak na lotnisko po jego zajęciu przez Rosjan. Pojawiają się jednak informacje, że oddziały Dowództwa Operacji Specjalnych, MSW oraz wywiadu wojskowego prewencyjnie rozmieszczone zostały na lotniskach wokół Kijowa na kilka godzin przed inwazją.

³⁶ К. ЯСИНСКАЯ, *ОДИН ИЗ "200 СПАРТАНЦЕВ": КАПИТАН РОМАНОВ ОТСТОЯЛ АЭРОПОРТ ГОСТОМЕЛЬ*, https://tsargrad.tv/articles/odin-iz-200-spartancev-kapitan-romanov-otstojal-ajeroport-gostomel_585740 (dostęp: 2.09.2022).

³⁷ A. McGregor, op. cit., <https://www.aberfoylesecurity.com/?p=4812> (dostęp: 22.08.2022).

Zdaniem chińskich strategów wojskowych Qiao Liang i Wang Xiangsui, każda wojna posiada swój własny „złoty punkt” – punkt zwrotny, po przekroczeniu którego szala zwycięstwa wyraźnie przesuwa się na jedną ze stron. Niekoniecznie musi to być zwycięska bitwa lub kampania. Może nim być moment, w czasie którego jedna ze stron konfliktu ponosi straty w ludziach lub sprzęcie uniemożliwiające prowadzenie dalszych operacji ofensywnych³⁸. Bardzo trudno jest odpowiedzieć na pytanie, czy bitwa o port lotniczy Hostomel była „złotym punktem” wojny rosyjsko – ukraińskiej 2022 roku. Być może była nią bitwa o Kijów, której elementem były walki o lotnisko w Hostomelu. Mogły nią być rosnące straty rosyjskie w sprzęcie wojskowym. Szacuje się, że na przełomie lipca i sierpnia 2022 roku, zniszczonych zostało ponad 30% czołgów T-80BWM, T-72B3M, T-80U i T-72B³⁹. Dokładana analiza i odpowiedź na pytanie, co było punktem zwrotnym będą możliwe dopiero po zakończeniu działań wojennych. Nie ulega jednak wątpliwości, iż w pierwszej fazie rosyjskiej ofensywy obejmującej rajdy pancerno – zmechanizowane prowadzone od 24 lutego do końca marca, bitwa o port lotniczy Hostomel była jej kluczowym momentem.

BIBLIOGRAFIA

REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO

LITERATURE

ВАЛЬЧЕНКО С., *Эксперт объяснил значение киевского аэродрома Гостомель для спецоперации* (Ekspert wyjaśnił znaczenie kijowskiego lotniska Hostomel dla operacji specjalnej), 25 luty 2022, <https://www.mk.ru/politics/2022/02/25/ekspert-obyasnil-znachenie-kievskogo-aerodroma-gostomel-dlya-specoperacii.html> (dostęp: 22.08.2022).

Butusov Y., *Rapid mobility brigade of National Guard of Ukraine: from creation to the Colors*, 1 czerwca 2016, https://censor.net/en/resonance/391418/rapid_mobility_brigade_of_national_guard_of_ukraine_from_creation_to_the_colors (dostęp: 22.08.2022)

Dickinson P., *Russia in retreat: Putin appears to admit defeat in the Battle for Kyiv*, 29 marca 2022, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/russia-in-retreat-putin-appears-to-admit-defeat-in-the-battle-for-kyiv/> (dostęp: 2.09.2022).

³⁸ Q. Liang, W. Xiangsui, *Unrestricted Warfare*, Beijing: PLA Literature and Arts Publishing House, February 1999, s. 165.

³⁹ *Rosyjskie siły pancerne – straty*, https://twitter.com/wolski_jaros/status/1557104931483566080/photo/1 (dostęp: 26.08.2022).

Dura M., *Rosjanie przypomnieli o bitwie w Czeczenii. W tle Krym*, 4 marca 2017, <https://defence24.pl/rosjanie-przypominaja-o-bitwie-w-czeczenii-w-tle-krym> (dostęp: 26.08.2022).

Dyner A. M., *Przed atakiem – rosyjsko – białoruskie ćwiczenia Sojusznicze Zdecydowanie*, 24 lutego 2022, <https://www.pism.pl/publikacje/przed-atakiem-rosyjsko-bialoruskie-cwiczenia-sojusznicze-zdecydowanie> (dostęp: 30.08.2022).

Gordon M. R., Pancevski B., Bisserbe N., Walker M., *Vladimir Putin's 20-Year March to War in Ukraine – and How the West Mishandle It*, 1 kwietnia 2022, <https://www.wsj.com/articles/vladimir-putins-20-year-march-to-war-in-ukraineand-how-the-west-mishandled-it-11648826461> (dostęp: 24.08.2022).

Gawęda M., *Ukraina rozwija „specjalsów”*, 3 czerwca 2021, <https://defence24.pl/sily-zbrojne/ukrainskie-sily-specjalne-doswiadczenia-bojowe-i-standardy-nato> (dostęp: 22.08.2022).

Gawęda M., *Obronić stolicę Ukrainy. 72 Brygada Zmechanizowana w bitwie o Kijów*, 2 maja 2022, <https://defence24.pl/obronic-stolice-72-brygada-zmechanizowana-w-obronie-kijowa> (dostęp: 31.08.2022).

Gawęda M., *Desant na Hostomel. Anatomia porażki Rosji [ANALIZA]*, 15 sierpnia 2022, <https://defence24.pl/sily-zbrojne/desant-na-hostomel-anatomia-porazki-rosji-analiza> (dostęp: 2.09.2022).

ЯСИНСКАЯ К., *ОДИН ИЗ "200 СПАРТАНЦЕВ": КАПИТАН РОМАНОВ ОТСТОЯЛ АЭРОПОРТ ГОСТОМЕЛЬ*, 21 grudnia 2022, https://tsargrad.tv/articles/odin-iz-200-spartancev-kapitan-romanov-otstojal-ajeroport-gostomel_585740 (dostęp: 2.09.2022).

Jones S. G., Bermudez Jr. J. S., Wasielewski P. G., *Russia's Gamble in Ukraine*, 27 stycznia 2022, <https://www.csis.org/analysis/russias-gamble-ukraine> (dostęp: 30.08.2022).

Jones S., Bermudez J. Jr., Wasielewski P., *Russia's Losing Hand in Ukraine*, 18 lutego 2022, <https://www.csis.org/analysis/russias-losing-hand-ukraine> (dostęp: 5.09.2022).

Marson J., *Putin Thought Ukraine Would Fall Quickly. An Airport Battle Proved Him Wrong*, 2 marca 2022, <https://www.wsj.com/articles/putin-thought-ukraine-would-fall-quickly-an-airport-battle-proved-him-wrong-11646343121> (dostęp: 23.08.2022).

McGregor A., *Russian Airborne Disaster at Hostomel Airport*, 8 marca 2022, <https://www.berkeleyside.com/?p=4812> (dostęp: 22.08.2022).

Mitzer S., Oliemans J., *Destination Disaster: Russia's Failure At Hostomel Airport*, 13 kwietnia 2022, <https://www.oryxspioenkop.com/2022/04/destination-disaster-russias-failure-at.html> (dostęp: 24.08.2022).

Q. Liang, W. Xiangsui, *Unrestricted Warfare*, Beijing: PLA Literature and Arts Publishing House, February 1999.

Sabak J., *Rosyjskie śmigłowce szturmowe. Cz. 3: Ka-52b Aligator [ANALIZA]*, 5 maja 2020, <https://defence24.pl/przemysl/rosyjskie-smiglowce-szturmowe-cz-3-ka-52-aligator-analiza> (dostęp: 23.08.2022).

Raub J. S., *The Decline of Air Assault Operations*, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD1022206.pdf> (dostęp: 25.08.2022).

Roblin S., *Pictures: In Battle For Hostomel, Ukraine Drove Back Russia's Attack Helicopters And Elite Paratroopers*, 25 lutego 2022, <https://www.19fortyfive.com/2022/02/pictures-in-battle-for-hostomel-ukraine-drove-back-russias-attack-helicopters-and-elite-paratroopers/> (dostęp: 23.08.2022).

Ross J., Massive Cyberattack Warns Ukrainians: 'Be Afraid and Expect the Worst', 14 stycznia 2022, <https://www.thedailybeast.com/ukraine-cyberattack-warns-nation-to-be-afraid-and-expect-the-worst> (dostęp: 20.08.2022).

White A., *Ukraine conflict: Ukrainian special operations forces in focus*, 4 marca 2022, <https://www.janes.com/defence-news/news-detail/ukraine-conflict-ukrainian-special-operations-forces-in-focus> (dostęp: 1.09.2022).

Machine-gun carnage in Kyiv suburb: Two Russian 'saboteurs' are gunned down after Ukrainian military truck and crashing a TANK into a civilian's car, 26 luty 2022, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-10550975/Russian-TANK-crushes-civilian-car-Kyiv-suburb-elderly-driver-miraculously-rescued.html> (dostęp: 24.08.2022).

Войсковая часть 32364, 11-я отдельная гвардейская десантно-штурмовая бригада (Jednostka wojskowa 32364, 11. Samodzielna Brygada Powietrzno-Szturmowa Gwardii), <https://army-today.ru/vch/32364> (dostęp: 24.08.2022).

Rosyjskie siły pancerne – straty, 9 sierpnia 2022, https://twitter.com/wolski_jaros/status/1557104931483566080/photo/1 (dostęp: 26.08.2022).

Rondeli Russian Military Digest: Issue 118, 24 January - 30 January 2022, 30 stycznia 2022, <https://gfsis.org.ge/russian-monitor/view/3121> (dostęp: 31.08.2022).

Invasion of Ukraine, D+26, SITREP (#203), <https://www.thefivecoatconsultinggroup.com/the-coronavirus-crisis/ukraine-context-d26> (dostęp: 31.08.2022).

Invasion of Ukraine, D+15, SITREP (#200), <https://www.thefivecoatconsultinggroup.com/the-coronavirus-crisis/ukraine-context-d15> (dostęp: 31.08.2022).

Головне управління розвідки Міністерства оборони України (Wywiad Wojskowy Ministerstwa Obrony Ukrainy), 4 marca 2022, <https://www.facebook.com/DefenceIntelligenceofUkraine/posts/263905492587545> (dostęp: 1.09.2022).

ŹRÓDŁA SOURCES

Heath H. S., *The Soviet Air Assault Brigade: Vertical Dimension of the Operational Maneuver Group*, U. S. Army War College, 23 march 1989.

Russia's War in Ukraine: Military and Intelligence Aspects, Congressional Research Service, Congressional Research Service, <https://sgp.fas.org/crs/row/R47068.pdf> (dostęp: 25.08.2022).

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.